

סנהדרין סט

עניין: דורות הראשונים

מהר"ל באר הגולה באר השישי (טז)

כך היה תולדותם¹¹²⁹. כי התולדות בשביל להעמיד העולם, וכדכתיב (קלמ א, ז) "דור הולך ודור בא"¹¹³⁰. ולכך לא היו מעמידים תולדות בילדותם, כי עדיין אין צריך לקיום העולם, והיו מעמידים תולדות כפי ערך חייהם¹¹³¹, עד המבול¹¹³². ולא היה סדר וקצב¹¹³³ כלל לדבר הזה, דהיינו לאריכות ימיהם¹¹³⁴. כי אחר המבול לא היו שייכים הדורות אל אדם הראשון, שהוא יציר כפו, ולכך לא היה כאן קצב כלל¹¹³⁵. וכן לא היה קצב לתולדות¹¹³⁶, לפעמים ממהרים, ולפעמים לא היו ממהרים¹¹³⁷. עד שהיה קצב האדם שבעים שנה¹¹³⁸, ואז היה גם כן קצב לתולדות, דהיינו מ"ב שנה¹¹³⁹, כי אז היה הכל נוהג בשעור ובסדר כאשר נתן השם יתברך.

עוד עבר עליו רוח עזים בפרק יז (נאמרי צינא), וזה לשונו; מן המאמרים שתבונן, היותם לא מקבלה קדומה, ולא שהם מוכרחים מן הכתוב וכו'¹¹²⁰, עד בפרק בן סורר ומורה (סנהדרין סט): דורות הראשונים היו מולידים בני ח' שנים¹¹²¹. הלא היה¹¹²² כוונתם לומר שכח הראשונים היה רב, וטבעם חזק מטבעינו. והרי זה המעשה לסתור, וקשת רמיה נהפכת, כי מספורי התורה כבר התבאר שהממהר להוליד, ממהר למות, וכן האריך שם¹¹²³. הן הן דבריו, אשר בכלם כאשר תהפוך בהם, הם ראש ולענה, גם קוצים וצנינים לדת תורת משה ולדברי חכמים. והוא ירצה להאכיל לאחרים את הראש ולענה על ידי מתיקת הלשון, והקוצים והצנינים עם¹¹²⁴ תערוכות דברים, עד כי יבאו ביד הקורא ונקבה בכפו (יטעיה לו, ו), ובאו בקרבו לצבות בטן ולנפיל ירך (נמדנר ה, כג), עד לא יוכל קום. (איכה א, יד). וכל אשר¹¹²⁴ לא ירצה האדם הזה להאמין שהיו הדורות הראשונים מולידים בני ח', מה שאמר כי בתורה מצאנו אשר היו חייהם ארוכים, לא היו מתחילין להוליד עד זמן רב¹¹²⁵. והלא התשובה על דבר זה, כי כאשר נברא העולם, והיה אדם הראשון יציר כפו של השם יתברך¹¹²⁶, בודאי ראוי שיהיה חייו¹¹²⁷ ארוכים ביותר¹¹²⁷. וכן כל הדורות הקרובים אליו, עד המבול¹¹²⁸. וכפי חייהם שהיו ארוכים,

הערת אאמו"ר שליט"א

שלא היתה קצבה באריכות ימיהם, כך לא היתה קצבה לזמן הולדת בנים. (1138) יבמות סד: "בימי דוד אימעות שני, דכתיב [תהלים צ, ו] 'ימי שנותנו בהם שבעים שנה'". ובנתיב התשובה פ"ד [ד"ה ועור יש] כתב: "או [בימי דוד] העולם עמד על עמוד, שהיה חיי האדם ע' שנה, והיו הכל שוים. לא כמו שהיה בראשונה, שלא היו חיי האדם זה כמו זה, רק מחולקים בעצמם. אבל מן דוד המלך ואילך היו הכל שוים שנות האדם, זה כזה, ע' שנים". ובביאור הדבר, ראה בגו"א בראשית פי"ד אות כא [ד"ה ואל], שכתב: "ואל יקשה לך, שא"כ היה ראוי שיהיה דבר זה נמשך, ויהיה תמיד כך פוחת והולך חיי האדם. קושיא זאת היא קושיא של כלום, שאין עוד השתנות... כי דבר זה היה נוהג עד זמן דוד, ולא שייך יותר מזה קדימה, כי נקרא 'קדימה' דבר שהוא מוקדם, ודבר זה אין קדימה אחר שעבר זמן חצי עולם. כי מומן הבריאה עד דוד פחות מג' אלפים שנה נראה שם הערה 67 בביאור החשבון, וכל זה 'קדימה' נקרא. וכאשר היה כאן קדימה — לפי זה היה להם חיות ארוך והמשך לזמן. כי מה שהקדים מציאותן מורה על התיחסות שיש להם לעולם הזה ביותר". (1139) ראב"ע בראשית לח, א: "והנה נולד אונן... וגדל עד שהיה לו זרע, וזה לא ימצא